

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR PROVENITE DIN EXECUTAREA CONTRACTELOR ADMINISTRATIVE ÎN LUMINA HOTĂRĂRILOR CEDO

Alexandra Mădălina VICOL

mun. Suceava, România

Doctorandă la Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”,

Chișinău, Republica Moldova

e-mail: alexandramihalescu@yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0001-6536-3302>

Asumarea obligației de a implementa și armoniza legislația comunitară în sistemul nostru de drept, impune ca și legislația privitoare la executarea contractelor administrative să fie conformă. Litigiile provenite din executarea contractelor administrative ar trebui să parcurgă o procedură prealabilă care să cuprindă obligatoriu și o încercare de soluționare amiabilă. România și Republica Moldova ar putea profita de legislația comunitară cât și de recenta hotărâre CEDO dacă ar pleca de la ipoteza că teoriile și principiile care guvernează contractele administrative din Uniune, le sunt valabile, aplicabile și implementabile. După un astfel de demers și legislativul din România și Republica Moldova s-ar putea inspira, și, și-ar putea îmbunătăți și armoniza legislația aferentă.

Cuvinte-cheie: contract administrativ, litigiu administrativ, profesioniști, conflict, conciliere, litigiu.

SETTLEMENT OF DISPUTES ARISING FROM THE EXECUTION OF ADMINISTRATIVE CONTRACTS IN THE LIGHT OF CEDO DECISIONS

The assumption of the obligation to implement and harmonize Community legislation in our legal system requires that the legislation regarding the execution of administrative contracts be compliant. Disputes arising from the execution of administrative contracts should go through a preliminary procedure that must also include an attempt at an amicable settlement. Romania and the Republic of Moldova could take advantage of the Community legislation as well as the recent ECHR ruling if they started from the assumption that the theories and principles governing administrative contracts in the Union are valid, applicable and implementable. After such an approach, the legislature in Romania and the Republic of Moldova could be inspired, and could improve and harmonize the related legislation.

Keywords: administrative contract, administrative dispute, legal professionals, conflict, conciliation, litigation.

RÈGLEMENT DES LITIGES DÉCOULANT DE L'EXÉCUTION DE CONTRATS ADMINISTRATIFS À LA LUMIÈRE DES ARRÊTS DE LA CEDH

Assumer l'obligation de mettre en œuvre et d'harmoniser la législation communautaire dans notre système de droit exige que la législation sur l'exécution des contrats administratifs soit également conforme. Les litiges nés de l'exécution de contrats administratifs devraient passer par une procédure préalable obligatoire incluant une tentative de règlement à l'amicable. La Roumanie et la République de Moldavie pourraient bénéficier de la législation communautaire ainsi que de la récente décision de la CEDH si elles partaient du principe que les théories et principes régissant les contrats administratifs dans l'Union sont valides, applicables et applicables. Après une telle approche, les législatures de la Roumanie et de la République de Moldova pourraient s'en inspirer et pourraient améliorer et harmoniser la législation connexe.

Mots-clés: contrat administratif, litige administratif, professionnels, conflit, conciliation, litige.

РАЗРЕШЕНИЕ СПОРОВ, ВОЗНИКАЮЩИХ ПРИ ИСПОЛНЕНИИ АДМИНИСТРАТИВНЫХ ДОГОВОРОВ В СВЕТЕ РЕШЕНИЙ ЕСПЧ

Принятие на себя обязательства по внедрению и гармонизации законодательства сообщества в нашей правовой системе требует, чтобы законодательство, касающееся исполнения административных контрактов также соответствовало ему. Споры, возникающие при исполнении административных договоров, должны проходить предварительную процедуру, которая должна также включать попытку подписания мирового соглашения. Румыния и Республика Молдова могли бы воспользоваться законодательством Сообщества, а также недавним постановлением ЕСПЧ, если бы они исходили из гипотезы о том, что теории и принципы, регулирующие административные контракты в ЕС, являются для них действительными, применимыми и реализуемыми. Такой подход мог бы вдохновить законодательные органы Румынии и Республики Молдова, а также улучшить и гармонизировать собственное законодательство.

Ключевые слова: административный договор, судопроизводство, профессионалы, конфликт, примирение, судебное разбирательство.

Introducere

Recent, la data de 3 septembrie 2024, în cauza C-658-23, Curtea de Justiție a Uniunii Europene¹ a stabilit că dacă Curtea Constituțională a României a invalidat o lege care prevede ca obligatorie ședința de informare privind avantajele medierii, atunci instanța de judecată poate să nu aplice decizia Curții Constituționale.

Raportată la problematica soluționării litigiilor provenite din executarea contractelor administrative, atât în România, cât și în Republica Moldova, constatăm că această hotărâre definitivă a CEDO, cu forță obligatorie și executorie, va trebui să fie implementată obligatoriu și în legislația României și Republicii Moldova.

Potrivit autorului Cristi Danileț², *“Legislația și jurisprudența CJUE permite statelor să prevadă cazuri de obligativitate a medierii sau, cel puțin, a infor-*

¹ https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text&docid=290002&pageIndex=0&doclang=ro&mode=lst&dir&occ=first&part=1&cid=2092714&fbclid=IwY2xjawFjtGhleHRuA2F1bQIxMQABHZXY4HQx1V_Vt9qgFc9KywUQjaN7-fPDZmBebjS-Vi4_vAmv-S6n5QYkRwg_aem_Ea_WAAumtcwiYiLWgKcwKQ

² https://vedemjust.ro/cjue-mediarea/?fbclid=IwY2xjawH-AhV1eHRuA2F1bQIxMAABHT7ZcEOaQIeT1d8gj-xTXghT1NR7DXXBL746_3EL6LJ3zan0qvY_BPF9WA_aem_01vqWyAYhhPxGEvIPlarxA

mării cu privire la mediere, în litigii transfrontaliere. Or, dacă atunci când e vorba de astfel de litigii cu element de extraneitate se pot prevedea situații în care recurgerea la mediere să fie obligatorie, cu atât mai mult în litigii interne legea poate prevedea situații în care părțile să fie trimise la mediator. Singura condiție este ca, ulterior, să se permită litigantului să introducă acțiune în justiție. Prin urmare, Parlamentul poate rapid modifica Legea medierii, astfel ca medierea – și nu doar informarea cu privire la procedura și avantajele medierii – să devină obligatorie, ceea ce ar fi o modalitate reală și singură, deocamdată, pentru degrevarea instanțelor civile de o parte semnificativă de cauze. “

Medierea, alături de negociere, conciliere și arbitraj, ca metodă alternativă de soluționare a conflictelor reprezintă cea mai eficace metodă ADR. Acronimul ADR („Alternative Dispute Resolution”/„Appropriate Dispute Resolution”), „face referire la procedurile și tehnicile de soluționare a conflictelor în afara sălii de judecată, reprezentând o reacție la ineficiența modalităților tradiționale de soluționare a conflictelor”³

³ GORGHIU, Alina, STĂNESCU, Nicolae, BOGDAN, Codruț, SÎRBU, Manuela, MUNTEANU, Mihai, DEDU, Ion. *Medierea oxigen pentru afaceri*. București: Editura Universul Juridic, 2011, 242 p, ISBN 978-973-127-552-9.

În România, reglementarea medierii este cuprinsă în Legea nr. 192/2006 [8], iar în Republica Moldova în Legea nr. 137/2015 cu privire la mediere [9].

Metodologia de cercetare folosită

Pornind de la o abordare retrospectivă, istorică a domeniului cercetat, articolul oferă posibilitatea înțelegerii importanței relațiilor dintre autoritățile publice și particulari, abordare stringentă în cazul României, iar în contextul iminentei aderări a Republicii Moldova la Uniunea Europeană această abordare ar trebui să fie prioritară, întrucât poate acoperi lacunele și capcanelor ascunse în actualele legislații, din ambele țări.

Totodată, articolul creionează perspectivele acestei problematice și ajută la însușirea fundamentelor teoretice ale acesteia și aplicabilitatea practică a acestor cunoștințe teoretice obținute.

Dreptul administrativ ca ramură distinctă de drept este reglementat prin norme de drept care au ca substitut aceleași metode de aplicare la cunoașterea și acțiunea juridică ca a oricărei ramuri de drept.

Astfel, au fost utilizate aceleași metode în studiul oricărei ramuri a dreptului. Dreptul administrativ, prin natura și destinația sa este un fenomen cu multe și profunde conexiuni și interferențe sociale și umane.

Cercetarea fenomenului ca parte a dreptului administrativ, parte a cercetării fenomenului juridic, se realizează prin folosirea acelorași metode utilizate în studiul dreptului: metode generale și metode concrete. În articol, s-ar putea găsi utilizate diferite metode generale cum ar fi: metoda generalizării și abstractizării, metoda logică, metoda istorică, metoda comparației, metoda sociologică, metoda analizei sistemice și metoda prospectivă sau de prognozare.

Necesitatea armonizării legislative a contractelor administrative din perspectiva hotărârii CEDO în România și în Republica Moldova

În România, pentru a încuraja oamenii să recurgă la

mediere în litigiile civile, s-a introdus prin obligația ca în anumite litigii părțile să meargă la un mediator care să le informeze cu privire la avantajele acestei proceduri; dacă părțile nu ar fi respectat această obligație legală, acțiunea lor adresată direct instanței urma să se respingă ca inadmisibilă. CCR a hotărât prin Decizia nr. 266/2014 că această procedură de informare cu privire la mediere este neconstituțională, întrucât afectează dreptul cetățenilor de acces la justiție pe motiv că obligativitatea informării asupra medierii este în contradicție cu art. 21 din Constituție [3], care prevede în alineatele 1 și 2 că: „1) *Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.* 2) *Nici o lege nu poate îngrădi exercitarea acestui drept.*”, a generat închiderea majorității birourilor de mediatori autorizați din țară.

În acest sens, nici legislația europeană nu este mai permisivă. Or, deocamdată, și în legislația europeană s-a statuat că „*medierea obligatorie afectează exercitarea dreptului la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe de judecată, drept consacrat de art. 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.*” Constituția Republicii Moldova [4] prin alin. (2) al art. 20 consacră și ea acest principiu universal „*Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.*” În schimb, în Hotărârea CEDO invocată mai sus, dintre argumentele CJUE au prevalat faptul că la nivelul UE există Directiva 2008/52 [5] care se aplică în litigii transfrontaliere. Potrivit acesteia, țările din UE pot avea legi prin care obligă la mediere sau doar la ședință de informare pentru mediere, cu o singură condiție: părțile să aibă posibilitatea de a se adresa justiției. Oricum, în acest sens există o decizie a CJUE anterioară: Hotărârea din 14 iunie 2017, Menini și Rampanelli, C-75/16 [12, p. 155-170].

De altfel, CJUE menționează că CCR nu a stabilit că Directiva ar interzice obligativitatea medierii.

În România, problematica contractelor administrative face obiectul Legii contenciosului administrativ

nr.554/2004 [10], iar în Republica Moldova face obiectul Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10.02.2000 [11]. Din dispozițiile art. 13 din această lege înțelegem că contractul administrativ „este contractul care poate da naștere, modifica sau stinge un raport juridic de drept public, dacă legea nu prevede altfel”.

Merită reținut și faptul că România ca prim stat care a recunoscut independența Republicii Moldova și care s-a angajat să o sprijine în mod constant și activ, atât prin eforturi diplomatice, cât și prin asistență concretă, în scopul parcurgerii ireversibile a traseului european, s-a angajat, totodată, să -i acorde și asistență la crearea de instituții democratice compatibile cu exigențele impuse de legislația europeană sau de instituții tranzitorii cu perspectiva unei armonizări treptate, în măsura în care realitatea o va permite [13, p. 62-80].

Totodată, potrivit autorilor din Republica Moldova Ion Guceac și Victor Balmuș, teoriile care guvernează contractele administrative din România sunt valabile și pentru Republica Moldova, “deoarece doar după consacrarea în art.1, 2 ale Legii cu privire la proprietate, nr.459 din 22.01.91, iar mai apoi în art.9 și 126 ale Constituției Republicii Moldova, adoptate la 29 iulie 1994, a proprietății publice și private, a asigurării de către stat a administrării „proprietății publice ce-i aparține, în condițiile legii și inviolabilității „investițiilor persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine”, în Republica Moldova a început o etapă nouă de dezvoltare a teoriei contractelor publice și civile [7].

Aspecte actuale din practica instanțelor din România și Republica Moldova

De remarcat că potrivit art. 7 alin. (6) din Legea nr. 554/2004 în forma inițială [18] în cazul acțiunilor având ca obiect contracte administrative, procedura prealabilă avea semnificația concilierii în cazul li-

tigiilor comerciale, cu aplicarea corespunzătoare a Codului de procedură civilă.

Ca expresie a unei abordări moniste [15] a dreptului civil, și de eliminare a distincției dintre regimul juridic al obligațiilor civile de cel al obligațiilor comerciale, procedura concilierii directe așa cum exista în Codul de procedură civilă din 1865 actualizat prin Legea nr. 202/2010 – Legea micii reforme, și, în care art. 42 prevedea: “La articolul 720¹, alineatul 1 se modifica și va avea următorul cuprins:

“Art. 720¹In procesele și cererile în materie comercială evaluabile în bani, înainte de introducerea cererii de chemare în judecată, reclamantul va încercasoluționarea litigiului fie prin mediere, fie prin conciliere directă.”, a fost eliminată.

Această instituție juridică, ar fi putut și în prezent să-și arate eficacitatea, însă există speranță ca urmare a recente hotărâri CEDO, menționată mai sus, să fie din nou introdusă.

Abordarea monistă a dreptului civil prin care procedura prealabilă este prevăzută de art.193 NCPC „(1) Seseizarea instanței se poate face numai după îndeplinirea unei proceduri prealabile, dacă legea prevede în mod expres aceasta. Dovada îndeplinirii procedurii prealabile se va anexa la cererea de chemare în judecată.

(2) Neîndeplinirea procedurii prealabile nu poate fi invocată decât de către pârât prin întâmpinare, sub sancțiunea decăderii.”, nu conferă o garanție suficientă titularului dreptului la acțiune în materia contenciosului administrativ, și, în special, al unui comerciant parte a unui contract administrativ.

Actuala formulare a art. 7 din Legea contenciosului administrativ nr.554/2004, nu cuprinde nicio referire la posibilitatea părților de se întâlni și a negocia acele aspecte care ar putea împiedica declanșarea litigiului în privința executării unui contract administrativ.

Forma actuală a art. 7 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 acordă posibilitatea per-

soanei vătămate, ca în termen de 30 de zile, să solicite autorității publice emitente sau autorității publice ierarhic superioare, revocarea în tot sau în parte, actului administrativ contestat, iar în practică sunt puține cazuri când o astfel de întreprindere are succes. Sperăm că odată cu implementarea în legislația românească a recenteii hotărâri CEDO, toate aceste neajunsuri să dispară.

În Republica Moldova, art. 19 din Codul administrativ⁴, prevede că:” *Cererea prealabilă este instituția care oferă o cale de soluționare prejudiciară a litigiilor administrative*”, iar potrivit art. 60 alin. (1) “*Termenul general în care o procedură administrativă trebuie finalizată este de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel.*”, și poate fi potrivit alin. (4)”*Din motive justificate legate de complexitatea obiectului procedurii administrative, termenul general poate fi prelungit cu cel mult 15 zile. Această prelungire are efect doar dacă este comunicată în scris participanților la procedura administrativă în termen de 30 de zile, împreună cu motivele prelungirii.*”, iar potrivit alin. (5) poate fi prelungit” *În mod excepțional, când în procedura administrativă se înregistrează cazuri de complexitate deosebită care necesită timp pentru prelucrarea documentelor, autoritatea publică poate stabili un termen mai mare pentru finalizarea procedurii administrative, care nu va depăși 90 de zile.*”

Art. 14 alin.(1) și (2) din Legea nr.793/2000 a contenciosului administrativ din Republica Moldova impune ca:”*(1) Persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel.*

⁴ Codul administrativ al Republicii Moldova nr.116/2018 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132907&lang=ro# (accesat 19.01.2023)

(2) *În cazul în care organul emitent are un organ ierarhic superior, cererea prealabilă poate fi adresată, la alegerea petiționarului, fie organului emitent, fie organului ierarhic superior dacă legislația nu prevede altfel.*”, iar dacă în litigiile izvorâte din raporturile de contencios administrativ se găsesc situații care nu contravin legislației care reglementează negocierea și încheierea tranzacțiilor cu participarea persoanelor de drept public, atunci, în opinia noastră, s-ar putea implementa concilierea și/sau medierea obligatorie în baza sus numitei hotărâri CEDO.

Autoritățile publice competente organizează serviciile publice, în regim de drept public, în scopul satisfacerii unui interes public. În măsura în care autoritatea contractantă constată o modificare a interesului public, aceasta poate, prin acte administrative de autoritate, să modifice condițiile de desfășurare a serviciului public ori chiar să desființeze serviciul public, modificând sau, după caz, punând capăt contractului.

În cadrul unui contract administrativ există clauze contractuale cât și clauze reglementare.

Clauzele contractuale ar trebui în contextul implementării în legislație a recenteii hotărâri CEDO să se poată modifica prin acordul părților și prin negociere și mediere obligatorie, iar clauzele reglementare se pot modifica unilateral de autoritatea publică din motive legate de interesul național sau local, după caz.

Actualele crize economice au capturat cu siguranță întreaga agendă publică, iar problematica comercială a stârnit interesul actorilor comerciali, iar limitele fragile ale reglementărilor comerciale incluse în Noul Cod Civil își arată deja slăbiciunile [14].

Indiscutabil actorii din piața afacerilor autohtone și nu numai, vor saluta recenta hotărâre CEDO, întrucât se-au confruntat, cum era și firesc, de o avalanșă de conflicte de natură comercială, iar numărul insolvențelor a crescut constant [19].

Aceste conflicte nu vor putea fi soluționate decât extrajudiciar și judiciar. Extrajudiciar vor putea fi soluționate rapid prin negociere, mediere și arbitraj.

Calea judiciară, prin intermediul Codului civil, monist, anacronic și considerat experiment nereușit de către majoritatea practicienilor dreptului comercial ar trebui evitată, celeritatea soluționării litigiului într-un timp rezonabil va fi cu siguranță preferată. Ar putea fi și cazul conflictelor rezultate din încheierea, executarea sau modificarea contractelor administrative, dacă prin lege s-ar opta pentru un sistem mai puțin rigid.

În fața acestor valuri de conflicte comerciale este de preferat ca acestea să se soluționeze cu celeritate, pe cale amiabilă, cu costuri reduse și grad mare de a fi respectate înțelegerile ce vor fi încheiate.

Situația sufocării instanțelor civile prin adoptarea actualului sistem monist a fost prevăzută și de regretatul profesor Stanciu Cărpenu în lucrarea „Drept comercial român” [19, p. 16], atunci când făcea referire la concluziile referitoare la importanța dreptului comercial în societatea contemporană.

Reputatul profesor considera că „*Dreptul comercial, ca un drept particular și ca subramură a dreptului privat, trebuie să își găsească izvorul în Codul comercial și în legile comerciale speciale, iar nu într-o reglementare unică, cea a Codului Civil*”, iar „*Rolul dreptului comercial în reglementarea raporturilor comerciale, în perioada formării economiei de piață în țara noastră, reclamă perfecționarea Codului comercial, la nivelul standardelor moderne existente în alte țări.*”

Opiniile specialiștilor în legislație comercială, cum ar fi aceea a reputatului profesor, converg spre ideea că includerea legislației comerciale în Noul cod civil a fost un pas înapoi în materia comercială, generând astfel prin efectul acestei abordări un regres în ceea ce privește problematica comercială, efect resimțit din plin de societatea noastră.

În altă ordine de idei, Înalta Curte de Casație și Justiție s-a pronunțat de nenumărate ori asupra

importanței parcurgerii procedurii prelabile de conciliere ori mediere în vechea legislație civilă.

În materia contenciosului administrativ, ÎCCJ prin Decizia 75/2018 [20] referitoare la pronunțarea unei hotărâri prelabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: “Față de abrogarea expresă a dispozițiilor art. 720¹ din vechiul Cod de procedură civilă, este obligatorie parcurgerea procedurii prelabile, reglementate de art. 7 alin. (6) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, în cazul acțiunilor având ca obiect nulitatea, anularea, executarea, rezilierea sau rezoluțiunea unui contract administrativ, inclusiv în situația în care acțiunea este formulată de o autoritate publică, precum și în situația în care acțiunea este formulată de o autoritate publică la recomandarea/propunerea unui organism de control intern sau internațional?”, Curtea a decis că:” Față de abrogarea expresă a dispozițiilor art 720¹ din vechiul Cod de procedură civilă, este obligatorie parcurgerea procedurii prelabile, reglementate de art. 7 alin. (6) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările ulterioare, în cazul acțiunilor având ca obiect nulitatea, anularea, executarea, rezilierea sau rezoluțiunea unui contract administrative, inclusiv în situația în care acțiunea este formulată de o autoritate publică, recomandarea/propunerea unui organism de control intern sau internațional.”

În cazul Republicii Moldova [7], teoriile care guvernează contractele administrative din România, precum și principiile după care se implementează aceste contracte, sunt asemănătoare.

Concluzii

Atât în cazul României, cât și în cazul Republicii Moldova, consider că nu trebuie ratată această oportunitate plauzibilă de a contracara efectele actualelor crize prelungite și a ajuta la simplificarea și celeritatea soluționării litigiilor provenite din

executarea contractelor administrative. De aceea este necesar ca, în cel mai scurt timp să se intervină în Legea contenciosului administrativ nr.554/2004, și în Legea nr. 101/2016 în cazul României, precum și, în cazul Republicii Moldova în Legea nr.793/2000 a contenciosului administrative și a altor acte normative conexe, cu respectarea principiului unicității de sistem a dreptului.

De lege ferenda, ar trebui să se introducă imediat în legislația românească și moldovenească obligativitatea încercării de a se soluționa amiabil conflictele comerciale și cele provenite din încheierea, executarea sau modificarea contractelor administrative, întrucât, pot exista situații în care părțile pot comunica și deținea singure, instantaneu, orice conflict.

Referințe bibliografice

1. CĂRPENARU, Stanciu D, *Drept comercial român*, Ed. A VII – a, rev. și adăug. București: Universul Juridic, 2007.
2. Codul administrativ al Republicii Moldova nr.116/2018 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132907&lang=ro# (accesat 19.01.2023)
3. Constituția României. Publicat în *Monitorul Oficial*, Partea I nr. 767 din 31 octombrie 2003. Disponibil: <https://www.constitutiaronaniei.ro/>
4. Constituția Republicii Moldova. Adoptată la 29 iulie 1994. Publicată în *Monitorul Oficial al R. Moldova* nr. 1 din 12.08.1994. Disponibil: <https://www.parlament.md/CadrulLegal/Constitution/tabid/151/language/ro-RO/Default.aspx>
5. Directiva 52/2008/CE a Parlamentului European și Consiliului Europei. [citată 18.12.2022]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0052&from=DE>
6. GORGHIU, Alina, STĂNESCU, Nicolae, BOGDAN, Codruț, SÎRBU, Manuela, MUNTEANU, Mihai, DEDU, Ion. *Medierea oxigen pentru afaceri*. București: Editura Universul Juridic, 2011, 242 p, ISBN 978-973-127-552-9.
7. GUCEAC, Ion, BALMUȘ, Victor. Originea și dimensiunea conceptului Contract administrativ. În: *Revista Națională de Drept*, nr. 1/2009, Chișinău, Republica Moldova, pp. 2-10.
8. Legea nr. 196/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator [citată 17.12.2022]. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/71928>
9. Legea nr. 137/2015 cu privire la mediere [citată 12.12.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133065&lang=ro#.
10. Legea contenciosului administrativ nr.554/2004 din România <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/57426> (accesat 30.01.2023)
11. Legea contenciosului administrativ nr.793 din 10.02.2000 din Republica Moldova - https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112184&lang=ro (accesat 26.01.2023)
12. MIHALESCU, Constantin. *Considerations on the Origin and Evolution of Conflict Mediation in Social Life*, Kaleidoscope / editors: Tudorel Toader, Carmen Ungureanu. - Iași: Editura Universității “Al. I. Cuza”, 2024, ISBN 978-606-714-849-7 Vol. 1: Legal sciences: International Conference for Doctoral, Post-Doctoral Students and Young Researchers in Humanities and Social Sciences May 31-June 2, 2023, Iași, Romania.
13. MIHALESCU, Constantin. *Aspecte de drept comparat privind medierea în Republica Moldova, în spațiul european și SUA*”, *Revista Universul Juridic* nr. 6, iunie 2021, p.p. 62-80, București, România.
14. MIHALESCU, Constantin, VICOL, Alexandra Mădălina. Aspecte privind soluționarea amiabilă prin conciliere sau mediere a litigiilor comerciale și a celor izvorâte din încheierea, executarea sau modificarea contractelor administrative. În: *Revista Universul Juridic*, nr. 4, indice ISSN, București, România, 2022 - <https://www.universul-juridic.ro/aspecte-privind-soluționarea-amiabila-prin-conciliere-sau-mediare-a-litigiilor-comerciale-si-a-celor-izvorate-din-incheierea-executarea-sau-modificarea-contractelor-administrative/>. (accesat 19.01.2023)
15. VICOL, Alexandra Mădălina. Considerations Regarding the Object of the Judicial Action in Order to Resolve Disputes Arising From Execution of Administrative Contracts. În: *Supremația Dreptului*, nr. 2, 2022, pag. 120 – 129, DOI <https://doi.org/10.52388/2345-1971.2022.e2.11>
16. <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text&docid=290002&pageIndex=0&doclang=ro&>

mode=lst&dir&occ=first&part=1&cid=2092714&fbclid=IwY2xjawFjtGhleHRuA2F1bQIxMQABHZXY4HQx1V_Vt9qgFc9KywUQjaN7fPDZmBebjS-Vi4_vAmv-S6n5QYkRwg_aem_Ea_WAAumtewiYiLWgKcwKQ (accesat 27.01.2023)

17. [https://1.facebook.com/1.php?u=https%3A%2F%2Fvedemjust.ro%2Fcjue-medierea%2F%3Ffbclid%3DIwZXh0bgNhZW0CMTAAAR0l9N4WLoyJwp-FCs_wChiQYzeED1K8VcEe1ZdZAgFm3rD9aySIFOkuaR0_aem_t8upy7JZ3W_1tCF23kFy-Q&h=AT1vMERIoTyjmj1RAgdW5pLp4tTZyeyhKDBgnzzXhM0S_epfBUh02ctioguosKTodShznhd7GZuUCPuebIjslbzWWuMXHp18uST5LnocsMcZHOht7iaWHnTlk1XWPp_7Gx&__tn__=R\]-R&c\[0\]=AT3R3kiIf0e4ZFZpoKb8DkHXVuWNzXNF8-tXdzbELd4rc1WcY8pYABHBN2VWO8ca_mTmb-xIcHB1TXsvWS0f9oqVPvdX22bdXpA-jjyOMU6a3-HvSTBisjIbo4o29i2YNHK0Kvskc84corIVSJK8zS-JVL3ofbsbI-glgOHDnXzGk58RODkPXVRX8iXxvM-](https://1.facebook.com/1.php?u=https%3A%2F%2Fvedemjust.ro%2Fcjue-medierea%2F%3Ffbclid%3DIwZXh0bgNhZW0CMTAAAR0l9N4WLoyJwp-FCs_wChiQYzeED1K8VcEe1ZdZAgFm3rD9aySIFOkuaR0_aem_t8upy7JZ3W_1tCF23kFy-Q&h=AT1vMERIoTyjmj1RAgdW5pLp4tTZyeyhKDBgnzzXhM0S_epfBUh02ctioguosKTodShznhd7GZuUCPuebIjslbzWWuMXHp18uST5LnocsMcZHOht7iaWHnTlk1XWPp_7Gx&__tn__=R]-R&c[0]=AT3R3kiIf0e4ZFZpoKb8DkHXVuWNzXNF8-tXdzbELd4rc1WcY8pYABHBN2VWO8ca_mTmb-xIcHB1TXsvWS0f9oqVPvdX22bdXpA-jjyOMU6a3-HvSTBisjIbo4o29i2YNHK0Kvskc84corIVSJK8zS-JVL3ofbsbI-glgOHDnXzGk58RODkPXVRX8iXxvM-)

FQEmAAdAILZK4_7t4QiRuv2rgNFwK8cTaR (accesat 27.01.2023)

18. <https://lege5.ro/Gratuit/gu3dsojy/art-7-procedura-prealabila-lege-554-2004?dp=gi3damjtgyzda>. (accesat 25.01.2023)

19. https://www.stiripesurse.ro/crestere-cu-10prc-ainumarului-de-insolvente-in-romania-acesta-fiind-cel-mai-semnificativ-avans-din-ultimii-5-ani_2257850.html. (accesat 27.01.2023)

20. <https://lege5.ro/gratuit/gmytgmzzgi2q/decizia-nr-75-2018-privind-examinarea-sesizarii-formulate-de-curtea-de-apel-bucuresti-sectia-a-viii-a-contencios-administrativ-si-fiscal-in-dosarul-nr-2371-3-2014-privind-pronuntarea-unei-hotarari-pre>

21. https://vedemjust.ro/cjue-medierea/?fbclid=IwY2xjawH-AhVleHRuA2F1bQIxMAA-BHT7ZceEOaQIeT1d8gj-xTXghTINR7DXXBL746_3EL6LJ3zan0qvY_BPF9WA_aem_01vqWyAYhhPxGEv1PlarxA (accesat 27.01.2023)